

Gaby Deijs

VAN HOOGKARSPPEL NAAR URUZGAN

DAGBOEK
VAN EEN VETERAAN

GABY DEIJS

VAN HOOGKARSP
NAAR URUZGAN

DAGBOEK VAN EEN VETERAAN

INHOUD

Proloog – Commando Style	7
Irak	17
Alles met een glimlach	19
De base	31
Koninginnenacht	55
Naar huis	73
Tussenstop	97
Afghanistan	113
Welkom in Afghanistan	115
Kamperen in Volendam	139
Tom	165
‘We pakken ze’	179
Epiloog – Veteraan	191
Dankwoord	203
Woordenlijst	205
Organisatie van de krijgsmacht	221

PROLOOG

COMMANDO STYLE

15 JULI 2007

We hadden ze al binnen zien komen. Hoe druk het de afgelopen dagen in Volendam ook is geworden met het komen en gaan van verschillende secties, die commando's vallen wel op. Ze zien er zo relaxed uit, hebben het nieuwste materiaal bij zich. Zij zijn de elite; de meeste militairen zouden er ook wel bij willen horen, maar het vergt veel van je. Niet alleen is de training loodzwaar, ook je sociale leven heeft het zwaar te verduren omdat je nooit iets mag vertellen. Je weet nooit waar ze vandaan komen, ze zwerven een beetje rond van kamp naar kamp. Maar als ze zich melden, weet je dat de legerleiding in Tarin Kowt plannen heeft; er staat iets te gebeuren.

Die avond werk ik nog wat in de loods als de OPC mij komt vertellen dat ik er rekening mee moet houden dat ik met hem en de commando's de volgende dag meega op een missie. Vet,

is het eerste wat ik denk, dit is wat iedereen uiteindelijk wil. Maar ik moet het nog voor me houden. Om 20.00 uur meld ik me met de OPC bij een speciale afdeling van het kamp, waar de commandovoering zit. Daar worden we voorgesteld aan de leiding en wordt de missie bevestigd. We krijgen te horen dat we officieel op een tweedaagse verkenningsmissie gaan naar de Baluchivallei. ‘Verkennen’ betekent dat men vermoedt dat zich daar Taliban bevinden, maar dat wordt niet specifiek gezegd. Ze hebben ons uitgekozen omdat de commando’s weliswaar van alle markten thuis zijn, maar het prettig vinden als er mensen meegaan met een bepaalde expertise: mijn OPC en ik zijn mineurs, dus als zij een IED constateren, kunnen wij er mogelijk voor zorgen dat hij wordt opgeruimd. We zullen vroeg in de ochtend vertrekken en als derde voertuig in de colonne rijden: voor en achter ons de commando’s.

Als we weer buiten staan, spreken de OPC en ik af wat er allemaal mee moet: veldbedje, slaapzak, klamboe. Verder in de rugzak: een schoon pak, ondergoed, een shirtje, handdoek en toiletartikelen; alsof je een weekendje weggaat, behalve dat alles kakikleurig is. Tot slot moeten we munitie regelen en de jeep klaarmaken die ons is toegewezen.

Tijdens de avondbijeenkomst, waar de gebeurtenissen van de dag worden besproken en de activiteiten van de volgende dag worden doorgenomen, vertelt men dat de OPC en ik meegaan op missie. De meeste jongens vinden het gaaf, sommige zijn misschien ook een beetje jaloers. Als ik een tijdje later in bed lig, begin ik het spannend te vinden. Ik zie ernaar uit, maar ik weet ook dat er dingen kunnen gebeuren. Omdat er commando’s meegaan, is de missie kennelijk potentieel gevaarlijk. Ik ben een getrainde militair, maar mijn gevoel gaat ook meespelen en ik denk aan mijn ouders, aan mijn vriendin.

Ik zou ze graag willen vertellen dat ik morgen meega, maar dat mag niet. Uiteindelijk val ik gewoon in slaap.

16 JULI 2007

Het is vier uur, nog stikdonker en koud. Ik doe zo zachtjes mogelijk om mijn FAB-genoten niet wakker te maken en voel duidelijk de spanning opkomen. Alle spullen liggen al in de MB, ik hoef alleen mijn wapen mee te nemen. Als ik naar de MB loop, kom ik de OPC tegen en samen drinken we nog een bakje koffie. De commando's staan klaar. We hebben gisteravond al kort kennismemaakt. Ze reageren goed op ons, maar nemen net als wij een afwachtende houding aan. Ze weten nog niet precies wat ze aan ons hebben, we zijn toch buitenstaanders. Als we de MB en de verbindingsapparatuur hebben gecheckt, zijn we klaar om te gaan.

Voor we de poort doorgaan laden we onze persoonlijke wapens in een Hesco: een vierkant van gaas, gevuld met zand, waar we meestal snelle, eenvoudige muren van maken. Een soort bouwstenen dus. Mocht er tijdens het laden per ongeluk een wapen afgaan, dan verdwijnt de kogel in de Hesco. Normaal gesproken doen we ook een test fire met de boordwapens, maar daar is nu te vroeg voor. Als de wapens geladen zijn, rijden we door de poort van de basis. Het is eindelijk zover. De OPC staat achterop bij de MAG, ik zit aan het stuur in een scherfvest. Mocht er wat gebeuren dan spring ik naar de rijderstoel om de andere MAG te pakken.

Het is nog steeds pikdonker, we zien geen hand voor ogen. We rijden met een nachtkijker op die de woestijn niet alleen groen kleurt, maar het ook moeilijk maakt om diepte te zien.

Voor op de auto hangt een infraroodlamp. Vanwege de vele wadi's en geulen moeten we langzaam rijden en bovendien ken ik deze route niet. Hij is uitgezet door de commando's en wijkt opzettelijk af van onze gebruikelijke routes; de vijand kent die ook en vanwege de duisternis is er geen mogelijkheid om de plekken die buiten het zicht van het kamp liggen, te *searchen*.

Ik concentreer me op de auto's voor me. Er is niets anders te horen dan hun motoren en het lichte geruis van de radio's, dat af en toe wordt onderbroken door de instructies van de commando's. Ze spreken in een mengeling van Engels en Nederlands, het meeste is voor henzelf bestemd maar toch moeten we goed opletten, er kan ook voor ons belangrijke informatie tussen zitten. Dan komen we bij een brug die we kennen. Normaal gesproken rijden we een andere route om die te vermijden, omdat het een bekende plek is voor een *ambush*. Aan de overzijde, in hoog struikgewas, splitst de weg zich en daar beginnen meteen de bergen; we zouden niet de eerste patrouille zijn die hier in een hinderlaag van de Taliban liep.

De eerste auto rijdt langzaam de brug over en stopt. De commando's blijven een tijdje stilstaan om de plek te observeren. Als wij ook door mogen, rijden we een kleine pas in. Het wordt nu snel licht, net zo snel als het hier donker wordt. We doen onze HV's af en zetten de infraroodlamp uit. Op de kaart zien we dat we een klein dorpje naderen. In de tweede auto van de colonne bevindt zich de scanner om de ICOM van de Taliban te kunnen afluisteren. In dezelfde auto zit ook een tolk die de berichten vertaalt en ze via onze eigen verbindingen doorgeeft. Vlak bij het dorpje zegt de tolk plotseling dat ze ons zien rijden. Dat is geen positief nieuws. Dan horen we: 'We grijpen het derde voertuig.' Dat zijn wij. De OPC zegt dat

we de wapens gereed moeten houden. Ik word superspichtig. Terwijl ik rijd moet ik ook om me heen blijven kijken, de OPC kan niet alles in zijn eentje zien; achter elk huis kan iemand staan die je iets wil aandoen. Ik ben niet echt bang, wel heel erg alert – de angst zal pas later komen, als ik me realiseer wat er gebeurd is. Er komt nieuwe informatie via de ICOM: de vrouwen en kinderen gaan het dorp uit. Nu weten we zeker dat er strijders in het dorp zijn. We blijven rustig rijden en besluiten de heuvel buiten het dorpje te betrekken in een 360-gradenopstelling; we zetten de auto's in een cirkel op de heuvel, de wapens naar buiten gericht. Als we gaan waarnemen zien we dat de vrouwen in boerka's met hun kinderen het dorp inderdaad verlaten; even later zijn ze in het landschap verdwenen. Intussen hebben de commando's een onbemand spionagevliegtuigje laten komen. We horen alleen het geronk van het motortje, maar we kunnen hem, net als de vijand, niet zien. Even later bevestigt de base onze observaties. Wat nu? Verder de vallei in? Hier blijven? Er wordt besloten dat het niet verstandig is om verder te gaan, we wachten gewoon af. Uit de beelden van het spionagevliegtuigje wordt duidelijk dat er strijders naar de moskee van het dorpje trekken. Een bekende manoeuvre: volgens de *rules of engagement* – een gedragscode waaraan militairen zich tijdens oorlogen dienen te houden – mag een heilige plek niet worden aangevallen. Wij zullen dat dus niet doen; of dat ook voor de commando's geldt, durf ik niet te zeggen. Terwijl de OPC achter het boordwapen staat, scan ik met de verrekijker de sector waar we verantwoordelijk voor zijn. Dan horen we via de verbinding dat er strijders onder aan de berg staan. Als ik mijn verrekijker naar de opgegeven plek richt, hoor ik kogels langs me heen suizen. Vvvvoefffvvv, een fluitend geluid als van een babyvuurpijlje

dat je uit de hand afschiet. Vlak daarna hoor en zie ik de inslagen in de grond. Ik ben vooral verbaasd, alles gaat in slow motion. Ik kijk langzaam om me heen, zie het stof bij elke inslag heel traag opspringen. De OPC roept dat ik naar de andere kant moet komen, we zijn een schietschijf. Ik loop om de MB heen en ga achter het stuur zitten om indien nodig meteen weg te kunnen rijden. De commando's vuren richting het dorp en de voet van de berg om een antwoord uit te lokken, zodat ze kunnen zien uit welke richting de schoten precies komen. Meer strijders trekken naar de berg, de dreiging wordt steeds groter. We vragen luchtsteun aan. Terwijl we op de volgende orders van de commando's wachten, vertaalt de tolk nieuwe berichten via de ICOM. 'We gaan omhoog,' horen we, 'we pakken ze.'

AFGHANISTAN

20 MAART – 6 AUGUSTUS 2007

WELKOM IN AFGHANISTAN

20 MAART 2007

Naar goed gebruik zijn de vliegtuigmaaltijden weer niet te eten. Toch schuift iedereen de prut naar binnen omdat je niet weet wanneer het er weer van komt. We hebben die koolhydraten en vetten nodig en bovendien: heel veel anders is er niet te doen. We zitten urenlang als haringen in een ton, en aan films doen ze niet in het leger. Dus we praten wat, luisteren naar muziek, proberen ons te ontspannen; ik heb niet de indruk dat iemand gestrest is, en waarom zouden we dat ook zijn? We hebben hiervoor getraind, we weten wat we gaan doen.

21 MAART 2007

Terwijl we Kabul naderen, zien we vanuit de vliegtuigraampjes de besneeuwde bergtoppen van Afghanistan, maar even later staan we letterlijk met onze kisten in het koude zand. Sommigen vliegen meteen door naar Tarin Kowt (TK), de rest wordt begeleid naar een gebouwtje waar we de nacht moeten doorbrengen. Daar hoor ik – typisch – ook bij. Niemand weet waarom de groep wordt opgesplitst, maar ik ben te moe om erover na te denken.

Aankomst in Kabul.

22 MAART 2007

In een Hercules vliegen we eindelijk naar TK. Het toestel vliegt heel laag, het lijkt bijna alsof hij te veel risico neemt, maar toch zet hij ons veilig in de woestijn af. Ik knipper met mijn ogen tegen het zonlicht, voel de hete lucht op mijn hoofd, kijk om me heen en... zie Van Oosten. Wat doet hij hier? We hebben elkaar lang niet gesproken, maar ik merk dat ik wat er in Irak gebeurd is, niet ben vergeten. Hij komt meteen op me af en vraagt wat ik hier doe. Mijn reactie is erg kort, dat moet hem opvallen. Gelukkig wordt ik door de anderen snel meegenomen, de base op voor een rondleiding.

Tarin Kowt is vrij groot en wordt niet alleen bevolkt door Nederlanders, maar ook door Australiërs. We krijgen de standaardverhalen te horen en worden gebrieft over wat te doen bij een grond- of luchtalarm. Daarna naar de FAB's, die hier worden beschermd door pantsers die mortieren kunnen tegenhouden; in ieder geval is er iets geleerd van Irak.

23 MAART 2007

We maken kennis met de EOD op TK, ze doen hun best om ons te laten wennen aan Afghanistan en laten ons kennismaken met het materiaal waarmee ze werken en met de hardheid van de grond, de pressure plates en de bedrading die de lokale strijders hier gebruiken.

Aan het eind van de ochtend moeten we zelf iets opgraven dat zij hebben verborgen. Het is prettig om van dit soort ervaren mensen informatie te krijgen die we in Deh Rawod hard nodig zullen hebben.

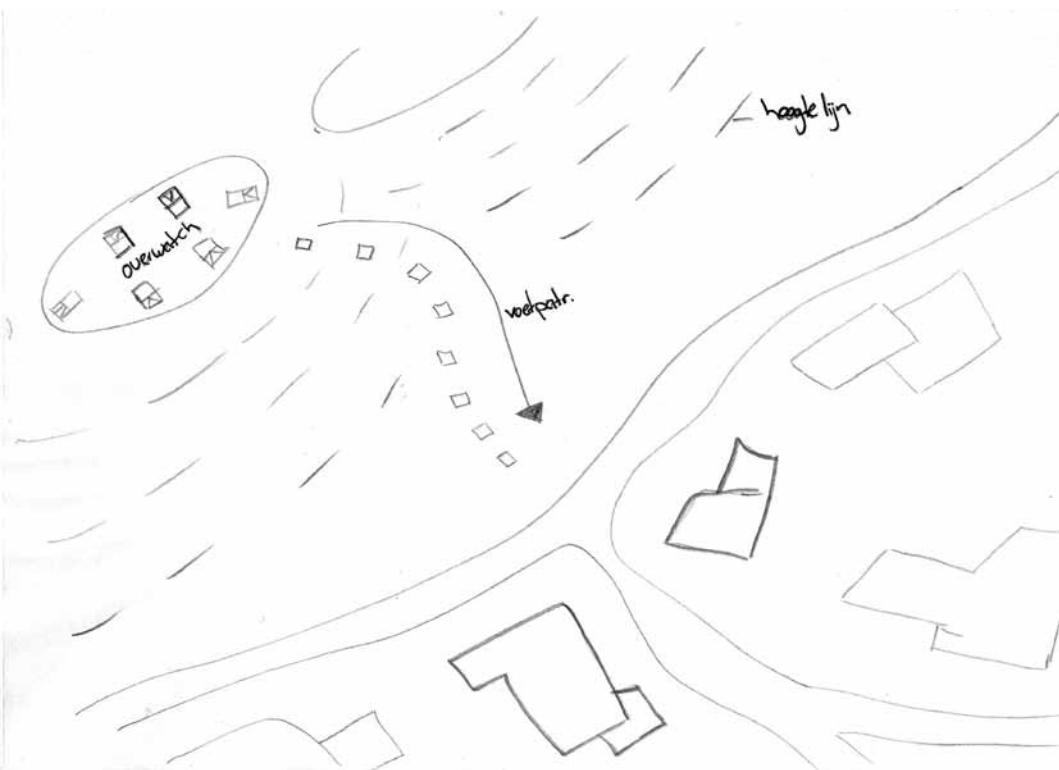
24 MAART 2007

Het is tijd om naar Deh Rawod, ons basiskamp te gaan. We vliegen met een Chinook, een geweldige, filmische ervaring. We vliegen 'op de oorlogsmanier': slalommend om de toppen en laag door de bergpassen zodat we minder makkelijk neergehaald kunnen worden. Voor en achter ons vliegt een Apache, en op de open achterklep van de Chinook staat een .50.

In Deh Rawod staan een paar viertonners klaar die ons meteen naar het kamp rijden. Weer een rondleiding, praatje hier, praatje daar, bedje opmaken, spullen opbergen en we zijn er. Tijd om wat rond te hangen is er niet, we krijgen les in het bedienen van de .50. Wij zijn de YPR gewend: daar kun je alle kanten mee op want je staat er als schutter gewoon achter. Maar op de Patria, een wielvoertuig, wordt de .50 onderluiks bediend: de schutter zit binnen en bedient het wapen via hendeltjes en een kijkertje. Het is een stuk veiliger maar je moet wel weten hoe het werkt. Gelukkig heb ik het snel onder de knie.

25 MAART 2007

We mogen er meteen uit. We gaan met een patrouille de omgeving verkennen en dat biedt de vorige groep militairen tegelijkertijd de mogelijkheid hun kennis over te dragen. We rijden met zes auto's door de bergen. Op een gegeven moment moeten we een van tevoren bepaalde *overwatch* innemen. Een enorm tijdrovende maar noodzakelijk procedure: elke heuvel die wordt 'ingenomen' wordt door ons op explosieven verkend voordat de rest van patrouille er kan gaan staan. Je weet dat het lang gaat duren en je probeert je erop in te stellen maar

Overwatchesituatie.

het wachten vergt heel veel inspanning. Als alle posities zijn ingenomen en we een goed overzicht hebben over het gebied dat verkend moet worden, vertrekt de voetpatrouille. Mocht daarmee iets gebeuren, dan zijn we vanaf onze overwach snel ter plaatse; eventueel kan er vanaf die plek ook rechtstreeks gevuld worden.

Dan is het weer wachten. En wachten. Ik zit achter de .50 en neem waar. Dat is alles wat we doen: kijken, waarnemen.

Je gaat je onherroepelijk vervelen omdat de patrouilles meestal een paar uur weg zijn. Vaak is het PRT mee, dan gaan ze naar de stamoudste van een dorp om te vragen hoe het gaat en of ze nog dingen nodig hebben: een waterput, of stenen om een huis of een school te bouwen. Er wordt thee gezet, over en weer worden vragen gesteld, het is een langdurig sociaal gebeuren. En intussen zitten wij op die heuvel en komen er uit alle hoeken en gaten kinderen tevoorschijn. Ze zijn nieuwsgierig, vragen in het Nederlands hoe het gaat. Soms krijgen ze wat water of een pen, als we die hebben. Hoewel het een goed teken is dat die kinderen in de buurt zijn – we zullen dan in elk geval niet zomaar worden beschoten –, gaat het op een gegeven moment toch irriteren.

Nieuwsgierige kinderen in Deh Rawod City.

